

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 26ης Οκτωβρίου 2001

κατόπιν αιτήματος του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ

(CON/2001/34)

(2001/C 308/15)

1. Στις 26 Σεπτεμβρίου 2001, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διατυπώσει τη γνώμη σχετικά με πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ (εφεξής καλούμενη «σχέδιο κανονισμού»). Κύρια επιδίωξη του σχεδίου κανονισμού είναι η καθιέρωση της αρχής ότι τα έξοδα που εισπράττει ένα ίδρυμα για διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ είναι ίδια με τα έξοδα που εισπράττει το ίδιο ίδρυμα για τις αντίστοιχες πληρωμές στο εσωτερικό του κράτους.
2. Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ να διατυπώνει τη γνώμη της βασιίζεται στο άρθρο 105 παράγραφος 4 πρώτη περίπτωση της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (εφεξής καλούμενης «συνθήκη»), καθώς και στο άρθρο 3.1, στο άρθρο 4 στοιχείο α) και στο άρθρο 5 του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δεδομένου ότι το σχέδιο κανονισμού περιέχει διατάξεις που αφορούν την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών και τη συλλογή στατιστικών πληροφοριών του ισοζυγίου πληρωμών. Σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ.
3. Το σχέδιο κανονισμού προβλέπει ότι τα έξοδα που εισπράττει ένα ίδρυμα για διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ μέχρι ποσού 50 000 ευρώ είναι ίδια με τα έξοδα που εισπράττει το ίδιο ίδρυμα για αντίστοιχες πληρωμές στο εσωτερικό του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένο. Το σχέδιο κανονισμού αναμένεται να εφαρμοστεί από την 1η Ιανουαρίου 2002 στις διασυνοριακές ηλεκτρονικές πληρωμές, δηλαδή καταρχήν στις πληρωμές με κάρτα και στις αναλήψεις μετρητών σε μηχανήματα αυτόματης ανάληψης, από την 1η δε Ιανουαρίου 2003 και στις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης και τις διασυνοριακές επιταγές. Προς εξυπηρέτηση της διαφάνειας, το σχέδιο κανονισμού περιέχει επίσης διατάξεις που υποχρεώνουν τα ιδρύματα να πληροφορούν εκ των προτέρων τους πελάτες τους για τα έξοδα. Επιπλέον, περιλαμβάνει μέτρα για τη διευκόλυνση της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των διασυνοριακών πληρωμών, επιβάλλοντας σε ιδρύματα και πελάτες υποχρέωση αμοιβαίας γνωστοποίησης των οικείων διεθνών αριθμών τραπεζικών λογαριασμών (IBAN) και των κωδικών αναγνώρισης τράπεζας (BIC), κατόπιν σχετικού αιτήματος. Το σχέδιο κανονισμού καθιερώνει επίσης όριο γνωστοποίησης 12 500 ευρώ για τις στατιστικές του ισοζυγίου πληρωμών και από την 1η Ιανουαρίου 2004 αυξάνει το όριο αυτό σε 50 000 ευρώ.
4. Το σχέδιο κανονισμού βασίζεται στο άρθρο 95 παράγραφος 1 της συνθήκης, σύμφωνα με το οποίο το Συμβούλιο «εκδίδει τα μέτρα σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς». Σε ό,τι αφορά την επιλογή της νομικής βάσης, η ΕΚΤ θα δεχόταν ευνοϊκά την εκ μέρους του Συμβουλίου αξιολόγηση της συμβατότητας του σχεδίου κανονισμού με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 της συνθήκης, καθώς και με το δικαίωμα ιδιοκτησίας και την αρχή της αναλογικότητας.
5. Τα άρθρα 1 έως 3 του σχεδίου κανονισμού προβλέπουν την ευθυγράμμιση των εξόδων για τις διασυνοριακές και τις εγχώριες πληρωμές, με σκοπό την καθιέρωση ενός ενιαίου χώρου πληρωμών για το ευρώ. Υπό αυτή την έννοια, ο στόχος του σχεδίου κανονισμού εναρμονίζεται πλήρως με την πολιτική που ακολουθεί το Ευρωσύστημα ήδη από την εποχή της δημοσίευσης, το 1999, της έκδοσής του με τίτλο «Improving cross-border retail payment services: the Eurosystem's view», δηλαδή με την καθιέρωση ενός ενιαίου χώρου πληρωμών για το ευρώ. Από την άποψη αυτή, η ΕΚΤ συμμερίζεται την άποψη ότι η έννοια του «συνόρου» δεν αποτελεί αυτή καθαυτή παράγοντα που δικαιολογεί την ύπαρξη διαφορών στις πληρωμές εντός της ζώνης του ευρώ. Η ΕΚΤ πάντοτε προωθούσε έναν ενοποιημένο χώρο πληρωμών για το ευρώ, εντός του οποίου θα επερχόταν σημαντική μείωση και, τελικά, εξάλειψη των διαφορών σε ό,τι αφορά το κόστος και την ευχέρεια διενέργειας εγχώριων και διασυνοριακών πληρωμών. Περαιτέρω, σύμφωνα με τα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί βάσει της συνθήκης, η ΕΚΤ συμμερίζεται επίσης την άποψη που εκτίθεται στην αιτιολογική έκθεση, σύμφωνα με την οποία είναι επιθυμητή η ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού στο ενιαίο νόμισμα διά της δημιουργίας ενός ενιαίου χώρου πληρωμών για το ευρώ. Για το λόγο αυτό, η ΕΚΤ παραμένει σταθερά αφοσιωμένη στον απώτατο σκοπό ενός πλήρως ενοποιημένου χώρου πληρωμών για το ευρώ. Πάντως, αν και

συμμερίζεται το στόχο του σχεδίου κανονισμού, η ΕΚΤ επιθυμεί να τονίσει τις επιφυλάξεις της ως προς κάθε ρύθμιση των τιμών που επηρεάζει τις τιμές των υπηρεσιών, η οποία συνεπάγεται τον κίνδυνο διατάραξης της λειτουργίας της οικονομίας της αγοράς. Αντιλαμβανόμενη τη βασική προβληματική σχετικά με το σχέδιο κανονισμού, η ΕΚΤ θα προτιμούσε την αντιμετώπιση του οικονομικού ζητήματος με την χορήγηση μίας μακρότερης αλλά καθορισμένης προθεσμίας στις τράπεζες, προκειμένου αυτές να προβούν σε μια προοδευτική προσαρμογή των τιμών τους, ευθυγραμμιζόμενη με την προοδευτική μείωση της βάσης του κόστους τους. Πράγματι, η προτεινόμενη τιμολόγηση του σχεδίου κανονισμού δεν θα αποκαταστήσει την υφιστάμενη κατάσταση των διαύλων πληρωμών και τη δαπανηρή διαπραγματευτική επεξεργασία των διασυνοριακών πληρωμών, οι οποίες αποτελούν κάποιες από τις κύριες αιτίες των υψηλών εξόδων. Από αυτήν την άποψη, το σχέδιο κανονισμού πραγματοποιείται μόνο τις συνέπειες των ενυπαρχουσών ανεπαρκειών και όχι τα αίτιά τους.

6. Από αυτή την άποψη, το ακόλουθο γενικό σχόλιο αφορά το χρονικό πλαίσιο έναρξης της ισχύος του σχεδίου κανονισμού. Από το 1999, η ΕΚΤ συνεργάζεται εντατικά με τον τραπεζικό τομέα ως καταλύτης για την πραγματοποίηση αλλαγών. Έκτοτε, έχει σημειωθεί πρόοδος και έχουν αρθεί εμπόδια, τα οποία είχε διαπιστωθεί ότι παρακώλυαν τις διασυνοριακές πληρωμές. Για το λόγο αυτό, η ΕΚΤ προσδοκά ότι η εφαρμογή μέτρων θα μπορούσε να επιφέρει σημαντική μείωση στις προμηθειές για τις διασυνοριακές πληρωμές ήδη από την 1η Ιανουαρίου 2002. Σε μια δεύτερη φάση θα μπορούσε ν' ακολουθήσει ένας πλήρως ενοποιημένος χώρος πληρωμών, απαραίτητος για την πλήρη εξίσωση των τιμών σε μια σταθερή βάση –από άποψη κόστους και παραγωγής–, εντός ενός όσο το δυνατό βραχύτερου –στο βαθμό που το επιτρέπουν οι πραγματικές συνθήκες– χρονικού πλαισίου που λαμβάνει υπόψη τις απαραίτητες διαρθρωτικές αλλαγές. Πάντως, οι τράπεζες χρειάζονται –τουλάχιστον για τις μεταφορές πιστώσεων– επιπλέον χρόνο, για παράδειγμα έως το 2005, προκειμένου να θεσπίσουν την απαραίτητη υποδομή και επιμελητική υποστήριξη που να επιτρέπει την επίτευξη μιας οικονομικά βιώσιμης εξίσωσης των τιμών ανάμεσα σε εγχώριες και διασυνοριακές μεταφορές. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, ενώ έχει επέλθει ενοποίηση της υποδομής των συστημάτων πληρωμών μετά την εισαγωγή του ευρώ σε ό,τι αφορά τα συστήματα μεταφοράς μεγάλης αξίας, δεν έχει ακόμα εξασφαλιστεί μια πανευρωπαϊκή υποδομή για τις πληρωμές μικρών ποσών. Η έναρξη της ενοποίησης σ' αυτόν τον τομέα αναμένεται μετά την τελική μετάβαση στο ευρώ.

7. Περαιτέρω, η ΕΚΤ είναι της άποψης ότι η ευθυγράμμιση των εξόδων για τις εγχώριες και τις διασυνοριακές πληρωμές σ' ένα πρώιμο χρονικό σημείο ενδέχεται να προκαλέσει κάποιες αντιπαραγωγικές αντιδράσεις από την πλευρά των ιδρυμάτων, όπως είναι η μειούμενη παροχή υπηρεσιών διασυνοριακών πληρωμών ή η αύξηση των εγχώριων προμηθειών ή των προμηθειών που επιβάλλονται για άλλες υπηρεσίες. Επιπλέον, σε ορισμένες χώρες οι εγχώριες μεταφορές πιστώσεων εκτελούνται ανέξοδα ή με μικρά έξοδα, ενώ σε άλλες τα έξοδα είναι αρκετά υψηλά. Μία ανεπιθύμητη συνέπεια του σχεδίου κανο-

νισμού θα μπορούσε να είναι ότι θα εξακολουθούσαν να υπάρχουν οι υφιστάμενες αποκλίσεις ανάμεσα στις χώρες και θα διατηρούνταν οι διαφορές στις τιμές για τις διασυνοριακές πληρωμές στις διαφορετικές χώρες της ζώνης του ευρώ.

8. Επιπλέον, η ΕΚΤ παρατηρεί ότι, επί του παρόντος, οι πρακτικές που αφορούν το ποιος πραγματικά επιβαρύνεται για τις εσωτερικές μεταφορές πιστώσεων –αποστολέας, δικαιούχος ή αμφότεροι– μπορεί να διαφέρουν στα κράτη μέλη. Επομένως, δεν είναι απλή η μετάθεση μιας παρόμοιας εγχώριας πρακτικής στις διασυνοριακές πληρωμές μεταξύ χωρών που εφαρμόζουν διαφορετική πρακτική. Επίσης, δεν είναι σαφές αν το σχέδιο κανονισμού παραχωρεί κάποια ελευθερία στον αποστολέα και τον παραλήπτη να συμφωνήσουν σχετικά με το ποιος επιβαρύνεται με το κόστος της μεταφοράς. Επιπλέον, από αυτή την άποψη, θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω η σχέση ανάμεσα στο σχέδιο κανονισμού και την οδηγία 97/5/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 1997, για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων⁽¹⁾. Γενικότερα, η τυποποίηση των πρακτικών σχετικά με τα έξοδα κρίνεται ίσως ενδεδειγμένη και θα πρέπει εξεταστεί.
9. Η ΕΚΤ συμφωνεί ότι η δημιουργία ενός ενιαίου χώρου πληρωμών για το ευρώ απαιτεί βελτιωμένες διαδικασίες ανάληψης μετρητών, πληρωμών με κάρτα και μεταφορών πιστώσεων. Το άρθρο 3, πάντως, περικλείει στο ρυθμιστικό πεδίο του σχεδίου κανονισμού και τις επιταγές. Η ΕΚΤ, αν και αναγνωρίζει ότι οι επιταγές εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αρκετές εθνικές αγορές, είναι της άποψης ότι κάθε μέτρο που θα μπορούσε να εντίνει τη διασυνοριακή χρήση του εν λόγω μέσου πληρωμής θα πρέπει ν' αποφεύγεται. Λαμβάνοντας, μάλιστα, υπόψη την καταστατική εντολή της να εξασφαλίσει την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών, η ΕΚΤ αποθαρρύνει τη διασυνοριακή και εγχώρια χρήση των επιταγών, προκρίνοντας περισσότερο ασφαλή και αποτελεσματικά μέσα πληρωμής, αφενός επειδή οι επιταγές έχουν έγγραφη μορφή και δεν μπορεί να γίνει επεξεργασία τους εξίσου αποτελεσματική με εκείνη των μέσων ηλεκτρονικής πληρωμής, και αφετέρου επειδή η υπαγωγή των επιταγών στο πεδίο εφαρμογής του σχεδίου κανονισμού θα εξανάγκαζε τις τράπεζες να επενδύσουν σε υποδομή με σκοπό την επεξεργασία των διασυνοριακών επιταγών, τη στιγμή που οι ίδιες τράπεζες πρέπει να επενδύσουν πολύ μεγάλα ποσά στη βελτίωση της επεξεργασίας των διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων.
10. Η ΕΚΤ χαιρετίζει την περιεχόμενη στο άρθρο 4 του σχεδίου κανονισμού πρωτοβουλία να ενισχυθεί η διαφάνεια των εξόδων που εισπράττονται για τις διασυνοριακές πληρωμές και για τις πληρωμές που διενεργούνται στο εσωτερικό του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένο ένα ίδρυμα. Η ρύθμιση του εν λόγω άρθρου θα ενισχύσει τον ανταγωνισμό, θα συμβάλει στην καθιέρωση ενός ενιαίου χώρου πληρωμών και θα αυξήσει τα οφέλη για τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά.

(¹) ΕΕ L 43 της 14.2.1997, σ. 25.

11. Το άρθρο 5 του σχεδίου κανονισμού επιβάλλει σε ιδρύματα και πελάτες την υποχρέωση αμοιβαίας γνωστοποίησης των οικείων διεθνών αριθμών τραπεζικών λογαριασμών (IBAN) και του κωδικού αναγνώρισης τράπεζας (BIC), κατόπιν σχετικού αιτήματος. Η ΕΚΤ πάντοτε προωθούσε τη θέσπιση προτύπων ως μέσων για τη διευκόλυνση της εκτέλεσης των διασυνοριακών πληρωμών. Έλαβε την πρωτοβουλία έναρξης συζητήσεων και συνεργάστηκε εντατικά με τον τραπεζικό τομέα, προκειμένου να εισαγάγει πρότυπα όπως ο αριθμός IBAN. Συνεπώς, η ΕΚΤ συμμερίζεται το στόχο του άρθρου 5 του σχεδίου κανονισμού να επιταχύνει και να διευκολύνει την εφαρμογή καθορισμένων μέτρων. Πάντως, η ΕΚΤ συνιστά την εξασφάλιση επαρκούς ευελιξίας για μελλοντικές περιπτώσεις θέσπισης τεχνικών μέτρων προς διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων πληρωμών σε μακροπρόθεσμη βάση. Τέλος, σημειώνεται ότι το σχέδιο κανονισμού δεν παρέχει στα ιδρύματα και στους πελάτες τους χρόνο για να συμμορφωθούν με τα άρθρα 4 και 5. Το Συμβούλιο κρίνει ίσως σκόπιμο να εξετάσει αν αυτό είναι εφικτό στην πράξη.
12. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του σχεδίου κανονισμού, τα κράτη μέλη καταργούν από την 1η Ιανουαρίου 2002 το αργότερο όλες τις εθνικές υποχρεώσεις γνωστοποίησης των διασυνοριακών πληρωμών μέχρι ποσού 12 500 ευρώ για τις στατιστικές του ισοζυγίου πληρωμών. Από την 1η Ιανουαρίου 2004, το εν λόγω ανώτατο ποσό αυξάνεται σε 50 000 ευρώ. Η επιτροπή στατιστικών για θέματα νομισματικά, χρηματοπιστωτικά και ισοζυγίου πληρωμών (CMFB) συμφώνησε, τον Ιούνιο 2000, στην εισαγωγή, από την 1η Ιανουαρίου 2002, κοινού ανώτατου ποσού εξαίρεσης ύψους 12 500 ευρώ για τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση τραπεζικών γνωστοποιήσεων βάσει των πραγματοποιούμενων διακανονισμών στο όνομα των πελατών τους. Το ποσό αυτό επιλέχθηκε για να απαλλάξει όλες σχεδόν τις διασυνοριακές συναλλαγές μικρών ποσών και περίπου τα δύο τρίτα του συνόλου των συναλλαγών από τη γνωστοποίηση των στατιστικών του ισοζυγίου πληρωμών. Με το ανώτατο ποσό των 12 500 ευρώ, οι καταναλωτικές διασυνοριακές πληρωμές ουσιαστικά εξαιρούνται από κάθε επιβάρυνση γνωστοποίησης. Η ΕΚΤ είναι της γνώμης ότι η πρόωγη αύξηση του ανώτατου ποσού σε 50 000 ευρώ δεν πρόκειται να αυξήσει σημαντικά το ποσοστό των εξαιρούμενων διασυνοριακών συναλλαγών αλλά θα έχει ισχυρό αντίκτυπο στην ποιότητα των στατιστικών, λόγω της απώλειας πληροφοριών για ορισμένα στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών, κυρίως για τις υπηρεσίες, το εισόδημα και τις μεταβιβάσεις. Για τη λήψη αποφάσεων απαιτούνται ακριβή στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών. Επιπλέον, η χειροτέρευση των στοιχείων του εθνικού ισοζυγίου πληρωμών θα προκαλούσε ποιοτική υποβάθμιση των εθνικών λογιστικών μεγεθών, και ιδίως του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος και του ακα-

θάριστου εθνικού εισοδήματος. Μια ριζική μεταρρύθμιση των συστημάτων συλλογής στοιχείων σε κάποια κράτη μέλη, με σκοπό τη διατήρηση της ποιότητας των στοιχείων, θα ήταν χρονοβόρα και ίσως να επέτεινε άμεσα την επιβάρυνση της γνωστοποίησης, ιδίως των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Το σύστημα δύο διακριτών ανώτατων ποσών για πληρωμές εντός και εκτός της ΕΕ –προσέγγιση που θα μπορούσε να περιορίσει τον αντίκτυπο στις στατιστικές του ισοζυγίου πληρωμών της ζώνης του ευρώ συνολικά– θα ήταν επαχθές και θα αύξανε τα έξοδα γνωστοποίησης των τραπεζών. Για τους λόγους αυτούς, η ΕΚΤ συνιστά ένθερμα την αναβολή αύξησης του ανώτατου ποσού σε 50 000 έως το 2006, προκειμένου να εξοικονομηθεί επαρκής χρόνος για την ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών. Το σχέδιο κανονισμού θα πρέπει επίσης να καταστήσει σαφές ότι το ανώτατο ποσό εφαρμόζεται στην εκ μέρους των τραπεζών γνωστοποίηση των διασυνοριακών πληρωμών που εκτελούνται με πρωτοβουλία των πελατών τους, και ισχύει με την επιφύλαξη της υποχρέωσης συμμόρφωσης με τις στατιστικές απαιτήσεις που προβλέπονται στον κανονισμό ΕΣΛ 95. Η ΕΚΤ συνιστά ακόμη την αναβολή, έως το 2004, της κατάργησης των υποχρεώσεων όσον αφορά τις ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται σχετικά με τα στοιχεία του δικαιούχου, οι οποίες εμποδίζουν την αυτοματοποίηση των πληρωμών, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6 παράγραφος 2 του σχεδίου κανονισμού, επειδή κάτι τέτοιο ενδέχεται να οδηγήσει ιδίως σε διαβούλευση με διάφορα μέρη σε εθνικό επίπεδο.

13. Αναφορικά με την εφαρμογή του σχεδίου κανονισμού στις τρεις χώρες που δεν συμμετέχουν στην οικονομική και νομισματική ένωση, φαίνεται να είναι αναγκαίες περαιτέρω διευκρινίσεις. Καθώς το ευρώ θα παραμείνει ξένο νόμισμα για τις εν λόγω χώρες, είναι ίσως δύσκολο να καθοριστεί η προσήκουσα αναφορά σε μια αντίστοιχη εγχώρια πληρωμή — εάν, για παράδειγμα, το στοιχείο σύγκρισης πρόκειται να είναι μια μεταφορά στο εγχώριο ή μια εταφορά σε ευρώ μέσα στο ίδιο μη συμμετέχον κράτος. Ομοίως, δεν είναι σαφές ποια θα είναι τα έξοδα αναφοράς για την ανάληψη μετρητών σε κάποιο από τα κράτη αυτά.
14. Η παρούσα γνώμη δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Φρανκφούρτη, 26 Οκτωβρίου 2001.

Ο πρόεδρος της ΕΚΤ
Willem F. DUISENBERG